

Auditcommissie

Rapportage naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2023

Inleiding

De Auditcommissie heeft een ontwikkeltraject in gang gezet om de rol van de commissie ter ondersteuning van de raad verder vorm te geven en te versterken. Daarbij laat de commissie zich bijstaan door een externe deskundige, in de persoon van de heer Henk Boshove. Deze is, als voormalig accountant voor met name lagere overheden, zeer ervaren in het trainen en bijstaan van raden en auditcommissies bij het analyseren van de financiële informatie.

Als onderdeel van het ontwikkeltraject heeft de commissie, aan de hand van de Voorjaarsnota en de voorgaande P&C-producten, een start gemaakt om met inbreng van de externe op de belangrijkste thema's de relevante aspecten van de financiële informatie te kunnen analyseren. Op basis van een goede analyse van (onderdelen van) een P&C-document kan de commissie haar bevindingen aan de raad rapporteren. De fracties kunnen dan aan de hand daarvan hun eigen keuze maken van welke bevindingen gebruik te maken in hun reactie op de informatie en de daaruit voortvloeiende voorstellen.

Het ligt in de bedoeling bij elk P&C-product als commissie het inzicht in voor de voor de raad relevante informatie te verbreden en aan te scherpen, zodat langzaam toegegroeid wordt naar de rol die de Auditcommissie voor zichzelf voor ogen heeft. Daarbij wordt ook gekeken naar het tijdig voor behandeling van de documenten rapporteren aan de raad.

De Voorjaarsnota 2023

Het ingang gezette proces leidt op dit moment nog niet tot een analyse (zoals hiervoor bedoeld) naar aanleiding van de bij de raad voorliggende Voorjaarsnota.

Wel worden door de commissie een aantal signaleringen gedaan, waarover in deze brief wordt gerapporteerd.

Presentatie en redactie verdienen aandacht

De Voorjaarsnota bevat twee onderdelen: de eerste bestuursrapportage 2023 en de kaderstelling (Kadernota) voor de Begroting 2024. Deze onderdelen zijn verschillend van karakter en betekenis. In de eerste bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de voortgang van het uitvoeren van de begroting en zich daarbij voordoende (substantiële) financiële afwijkingen. Op basis daarvan dient de raad te besluiten over begrotingswijzigingen. De Kadernota bevat een overzicht van nieuwe ontwikkelingen en voorgenomen uitgaven, waarvan het wenselijk is die in de begroting voor het komende jaar te verwerken. Vaststelling van de nota leidt nog niet tot een besluit omtrent het

beschikbaar stellen van nieuwe of gewijzigde budgetten. Dat is aan de orde bij het vaststellen van de nieuwe begroting.

De commissie constateert dat door de presentatie van de informatie en redactie van het document er verwarring ontstaat over de status van verschillende onderdelen van de informatie. Er worden zaken vermengd en het karakter van de informatie of het betreffende onderdeel is of lijkt hier en daar niet in overeenstemming met de plaats in het document. Ook staat de wijze van presentatie van verschillende met elkaar in verband staande posten het gewenste inzicht in de weg. Dat alles doet geen recht aan het belang van het document en het geven van een goed inzicht aan de raad, zodat tot goede besluitvorming kan worden gekomen.

De commissie adviseert de raad het college te verzoeken aandacht te besteden aan de redactie van de P&C-documenten en de presentatie en inzichtelijkheid van de daarin opgenomen informatie.

Algemeen beeld

In de Voorjaarsnota wordt een algemeen beeld geschetst waar wij als gemeente staan, wat er op ons afkomt en hoe daar mee om te gaan en op in te spelen.

Voor wat betreft de financiële component daarvan onderschrijft de commissie het belang om enerzijds er voor te zorgen dat de in ruime mate beschikbaar komende incidentele middelen doeltreffend worden ingezet ter versterking van de brede welvaart en anderzijds er aandacht dient te zijn voor de structurele financiële positie van de gemeente.

De impact van het inzetten van de ruim beschikbare incidentele middelen zal in de komende jaren groot zijn. Bijzondere aandacht zal uit moeten gaan naar de spankracht van de organisatie en het doeltreffend kunnen wegzetten van de middelen ten bate van onze inwoners. Voor de raad is van belang dat invloed kan worden uitgeoefend op het bestemmen van de beschikbare middelen en wat daarmee moet worden bereikt. En ook dat de besteding van middelen en de resultaten daarvan, tegen het licht van de gestelde doelen, goed te volgen zijn.

Afwijken van de Financiële verordening

De raad heeft in een verordening spelregels vastgesteld voor o.a. de wijze waarop besluiten over investeringskredieten en verruiming van begrotingsbudgetten tot stand komen.

De commissie signaleert dat in de Voorjaarsnota op onderdelen voorbij gegaan wordt aan deze spelregels.

Zo wordt in de Bestuursrapportage de raad gevraagd budgetten en kredieten (van substantiële omvang) beschikbaar te stellen voor meerdere plannen en programma's (beleidsmatig van belangrijke betekenis) zonder dat daar een gedegen onderbouwing en/of bestedingsplan aan ten grondslag ligt. Dat doet geen recht aan de rol en het budgetrecht van de raad. Die dient een goed beeld te hebben van waarvoor en hoe de middelen aangewend gaan worden en daar ook bij het ter beschikking stellen invloed op uit kunnen oefenen. Daarvoor is een afzonderlijk raadsvoorstel met een onderliggende onderbouwing nodig. Dat is door de commissie in gevoerd overleg reeds duidelijk gemaakt aan een college-vertegenwoordiging voor wat betreft de gevraagde middelen voor de uitvoering van een in de definitiefase nog op te stellen Plan van Aanpak. Daarop heeft het college de raad een memo doen toekomen.

De commissie volgt het college dat de raad inzicht gegeven dient te worden in gewenste of noodzakelijke investeringen die nog in het lopende begrotingsjaar aan de orde zijn. Maar dan zou dat

in die context in de Voorjaarsnota dienen te worden verwoord, zonder dat wordt gevraagd kredieten en aanvullende budgetten via de bestuursrapportage beschikbaar te stellen. Nu maken betreffende aanvullende budgetten en kredieten ten onrechte onderdeel uit van het voorstel en wordt de raad gevraagd deze beschikbaar te stellen vooruitlopend op de nog te ontvangen onderbouwing. Het gaat in elk geval om de volgende budgetten en kredieten, waarbij telkens vermeld het door het college aangekondigde document dat moet dienen als onderbouwing en/of bestedingsplan :

- *Vorbereidingskosten nieuw gemeentehuis (op basis van een Plan van aanpak)*
- *Transformatie Sociaal Domein (op basis van een Programmaplan)*
- *Ontwikkelplein Het Hogeland (op basis van een Implementatieplan)*
- *Budget Warmtetransitieplan (op basis van een Uitvoeringsprogramma)*
- *Gebiedsopgave Hogeland Oost (op basis van een Programmaplan)*

De commissie adviseert de raad het college te verzoeken voor de genoemde budgetten en kredieten afzonderlijke voorstellen te doen, voorzien van een gedegen onderbouwing en/of bestedingsplan. Betreffende onderdelen kunnen geen onderdeel uitmaken van de begrotingswijziging n.a.v. de 1e Bestuursrapportage. Besluitvorming door de raad kan pas plaatsvinden aan de hand van een raadsvoorstel met een onderbouwing.

Personeelsbudgetten

De ambities en de ruime beschikbare en beschikbaar komende incidentele financiële middelen leiden er toe dat geïnvesteerd moet worden in de organisatie.

Het college geeft aan daarom de resterende taakstelling op de personeelslasten te laten vervallen.

Aangenomen wordt dat bedoeld wordt dat het college dit voorstelt aan de raad.

De commissie onderschrijft het belang om de organisatie kwantitatief te laten groeien, met inachtneming van de benodigde flexibiliteit, om te kunnen schakelen voor wat betreft benodigde expertise en te kunnen afschalen wanneer de financiële omstandigheden dat nodig maken.

Daarnaast acht de commissie het ook van belang aandacht te besteden aan de kwalitatieve aspecten van de organisatie, o.a. voor wat betreft de dienstverlening aan de inwoners en de informatie aan en documenten voor de raad.

In de Voorjaarsnota worden voor diverse personeelsbudgetten voorstellen gedaan of voornemens geuit. Het beeld van de in de begroting beschikbare middelen vertroebeld daardoor.

De commissie is voornemens in de komende tijd bijzondere aandacht te besteden aan samenhang, verloop en realisatie van de verschillende budgetten in relatie tot de ontwikkeling van de organisatie en realisatie van de ambities en plannen. Daarbij zal de primaire verantwoordelijkheid van het college voor personeel en organisatie worden gerespecteerd.

Kwaliteit informatie

In de Voorjaarsnota wordt op meerdere plekken informatie verstrekt die onduidelijk is of (al dan niet vermeende) gebreken vertoont. Wij noemen enkele:

- *De verantwoording van de uitgaven op de investeringskredieten De Tirrel 2022 sluiten niet aan op de vermelde kredieten in de Begroting 2022*
- *De mutaties Jeugdzorg zijn niet opgenomen in het overzicht 'Mutaties Kaderstelling'*
- *De mutaties personele budgetten in het betreffende overzicht sluiten niet aan bij cijfers in de toelichtende tekst.*

- *Bij de mutaties in de stelpost vacatureruimte is het onduidelijk wat de structurele stelpost vanaf 2026 is (700 + 500 = 1200, afbouw naar 300, structureel 1000??)*
- *Op meerdere plaatsen in het document wordt verwezen naar loon- en prijsstijgingen en de in de begroting opgenomen stelposten daarvoor. Daarin kan geen samenhang worden gevonden en niet duidelijk is of de stelposten voor 2023 afdoende van omvang zijn. Ook is niet duidelijk wat de tabel onderaan pagina 62 aangeeft.*

De kwaliteit (juistheid en duidelijkheid) van de informatie verdient aandacht. Voorkomen dient te worden dat er twijfels ontstaan over de betrouwbaarheid van de informatie.

De commissie adviseert de raad het college te verzoeken aandacht te besteden aan de kwaliteit van de informatie in de P&C-documenten, zodat de raad juist, volledig en begrijpelijk geïnformeerd wordt.

Tevens adviseert de commissie de raad het college te verzoeken te reageren op de hiervoor geconstateerde onvolkomenheden of te verduidelijken informatie (voor zover nog niet gedaan naar aanleiding van door raadsleden gestelde vragen).

Aandachtspunten Auditcommissie in 2023/2024

De commissie is, in relatie met het eigen ontwikkeltraject, voornemens in het resterende deel van 2023 en in 2024 bijzondere aandacht te besteden aan de volgende thema's:

- Onderhoudsbudgetten
- Reserves en voorzieningen
- Personeelsbudgetten (in relatie tot de ontwikkeling van de organisatie)

Uithuizen, 8 juli 2023

De Auditcommissie

Kor Berghuis (voorzitter), Gerard ten Brink, Roelf Torringa, Nico Werkman

Hans Kastermans(secretaris)